

Historik och bakgrund

Undervisning för döva

Redan i början av 1800-talet gjordes flera försök att undervisa döva men den som kom att bli den som utvecklade utbildningen för döva var Per Aron Borg. Undervisningen började i liten skala men rönt snart uppmärksamhet och 1809 fick Borgs elever lov att avlägga examen vilket ledde till att Borg fick statsunderstöd. 1812 köptes Manilla på Djurgården och en dövskola startades.

Från början gjordes olika experiment med undervisningen och lärarna fick använda den metod de trodde var bäst för barnen. Målet var att ge dem en praktisk yrkesutbildning, där fanns utbildning till bl. a. skräddare, smed, sadelmakare, skomakare, snickare och sömmerska, de s.k. s-yrkena. Teoretisk utbildning ansågs inte meningsfull. Viktigare var att lära sig ett yrke så att man kunde försörja sig.

Vid dövlararkongressen i Milano 1880 antogs en resolution om att dövundervisningen i fortsättningen skulle vara oral, dvs. bygga på tal. Teckenspråk skulle inte få förekomma i undervisningen. Vid denna tid undervisades i Sverige enligt den tyska metoden, talmetoden, eller den franska metoden, teckenmetoden. En tredje metod var skrivmetoden. I skrivmetoden användes ofta handalfabetet.

I skolor där man tidigare använt tecken skulle nybörjarna, som undervisades med talmetod, hållas strikt isär från de äldre eleverna, som tecknade. Eleverna delades ofta in i tre klasser:

- A-klass (talklass) med undervisning via tal för begåvade döva elever.
- B-klass (skrivklass) med undervisning via skrift med stöd av handalfabetet.
- C-klass (teckenklass) med undervisning via teckenspråk för svagt begåvade elever.

Indelningen i A, B och C-klasser fanns kvar ända tills grundskolan för döva infördes 1965.

1938 övertog staten ansvaret för dövundervisningen och den orala metoden stärktes ytterligare. Barnen skulle tränas att höra, att lyssna, att tala och att avläsa tal. Helst skulle de tränas varje dag. Metoden kallas också Wedenbergsmetoden och var i bruk 1939 till omkring 1970. Både döva och hörselskadade barn skulle tränas att höra. Man hoppades på 1950-talet att hörapparater skulle hjälpa alla döva att höra. I dövskolorna användes mycket tid till hörträning. I slutet av 1960-talet insåg man att hörapparater och hörträning inte kunde hjälpa döva som saknade hörselrester. När barnen började dövskolan hade de knappast något språk. Man talade om "de sju vita åren" före skolstart. En undersökning 1968 visade att ordförrådet hos ett sjuårigt dövt barn var på samma nivå som hos ett tjugo månaders hörande barn. Teckenspråk infördes nu i förskolan för att utöka döva barns ordförråd och föräldrarna informerades.

1981 beslöt riksdagen om tvåspråkighet i dövundervisningen. Tvåspråkighet innebär att man använder teckenspråk vid kommunikation och att man kan läsa och skriva svenska. I 1983 års läroplan för dövskolan framgår att "läsning är en av de viktigaste vägarna att ge eleverna kunskap om svenska språket och göra eleverna medvetna om skriftspråket som ett medel att öka sin kunskap."

Källa: *Dövas historia i Sverige och något om övriga Norden – del 2*, Per Eriksson, 1999. Samt <http://www.teckenspraket.se/#sverige>